

טרור איראני בזירה הבינלאומית – נקמה אפשרית בישראל

יורם שוייצר וענת שפירא | 3 בספטמבר, 2024 | גיליון 1891

השהיית התגובה הצבאית של איראן נגד ישראל גופא, למעט תגובתו הממוקדת של חזבאללה, מעלה סברה שנקמתה המובטחת תתבצע בזירה הבינלאומית. לנוכח העלייה הניכרת במספר ובהיקף הגיאוגרפי במתקפות הטרור הבינלאומי שהפעילה איראן בחמש השנים האחרונות, באמצעות רשתות ותאי טרור שפעלו בשיתוף פעולה עם גורמים פלילים ברחבי העולם, יש להיערך לאפשרות שאיראן תנצל את תשתית הטרור שפרסה כדי לגבות שם מחיר מישראל. את העובדה שעד כה רוב פיגועי הטרור שביצעה איראן נגד מגוון יעדים ישראליים ויהודיים סוכלו ולא גרמו לנפגעים, יש לזקוף בעיקר לזכות שיתוף פעולה בין שרותי ביטחון, מודיעין ומשטרה בינלאומיים ומקומיים. על כן, שיתוף פעולה בינלאומי רב-זרועי, של כלל גורמי המודיעין והאכיפה ודרכתם לכוננות מוגברת משותפת הוא צורך השעה.

על רקע המתיחות הנוכחית בין ישראל לבין איראן ושותפיה מ'הציר השיעי', בעקבות ההתנקשויות בפואד שוכור מחזבאללה בביירות ואיסמעיל הנייה בטהראן, חשוב לזכור כי לצד רשת השלוחים שלה בלבנון, סוריה, עיראק ותימן, לאיראן ערוץ פעולה נוסף – פיגועי טרור בזירה הבינלאומית. ערוץ זה עלול להתברר כתחליף זמין ויעיל להפעלת כוח רחב היקף ורב-זרועי לנקמה בישראל.

איראן מפעילה טרור בינלאומי כמדיניות, מראשית ימי המהפכה האסלאמית ועד היום. במהלך השנים, יוזמות לפיגועי טרור בידי סוכניה וארגונים שלוחים ברחבי העולם הפכו חלק מדרכי הפעולה של איראן, שנועדו לקדם אינטרסים של המשטר מול יריבים מבית ומחוץ. זאת, בלי רסנים המביאים בחשבון פגיעה בריבונות זרה או חריגה מנורמות מקובלות במערכת היחסים הבינלאומית.

בעוד שבעבר הייתה איראן אחת ממספר מדינות שהוגדרו כתומכות טרור, כיום היא נותרה המדינה הבולטת היחידה, שממשיכה לפעול באינטנסיביות בתחום הטרור הבינלאומי במקביל לתמיכתה האינטנסיבית בצבאות טרור במזרח התיכון.

בחמש השנים האחרונות הגבירה איראן את פעילות הטרור הבינלאומי והייתה אחראית לעשרות ניסיונות פיגוע באירופה, צפון ודרום אמריקה, אפריקה, אוסטרליה ואסיה. הפעולות בוצעו בהנחיה ישירה של 'כוח קודס', של ארגון המודיעין של משמרות המהפכה ושל מיניסטירון

המודיעין האיראני. גופים אלו אחראים לייזום וביצוע פעולות טרור נגד גולים מתנגדי משטר, גורמי שלטון בכירים במדינות מערביות ויעדים של מדינות ערביות, הנתפסים כולם כעוינים למשטר, וכן יעדים ישראלים ויהודים.

ואכן, במוקד פעילות הטרור נמצאו עשרות ניסיונות פיגוע במגוון מדינות ויבשות נגד מטרות ישראליות ויהודיות. בין יעדי הפיגועים המגוונים: שגרירויות ונציגויות רשמיות של ישראל, אנשי עסקים ישראלים ותיירים ישראלים ואתרי תיירות פופולריים. זאת, לצד בתי כנסת, מרכזי חב"ד ומוסדות נוספים של קהילות יהודיות, ואנשי עסקים יהודים המוכרים בזיקתם לישראל.

בשנת 2021 נמנו לפחות 10 ניסיונות פיגוע ופעולות הקשורות בתשתית פיגועים בקניה, טנזניה, קפריסין, קולומביה, תאילנד, שבדיה, אוגנדה, אתיופיה, הודו וכן דובאי ואבו דאבי. בשנת 2022 נמנו לפחות 9 ניסיונות שכאלה בקונגו, גרמניה, אזרבייג'אן, גיאורגיה, טנזניה, טורקיה ובריטניה. בשנת 2023 נמנו 9 ניסיונות שכאלה בהודו, קפריסין, ברזיל, ישראל, אזרבייג'אן ויוון, ובשנת 2024 כבר נמנו ניסיונות פיגוע בבלגיה, שבדיה ופרו, ולאחרונה גם דווח על ניסיונות פיגוע בקזחסטן ובאוזבקיסטן בביצוע המיליציה העיראקית כתאאב חזבאללה ובתמיכת כוח קודס. בחלק מהמדינות, דוגמת טורקיה וקפריסין, בוצעו יותר מניסיון פיגוע אחד, לעיתים אף באותה שנה.

הניסיונות התבצעו גם במדינות מערביות, שנתפסו בעבר 'כחסינות יותר' על בסיס הנחה שאיראן לא תרצה להיקלע לעימות דיפלומטי איתן. אולם איראן לא היססה לפעול בתוכן, גם נגד יעדים מערביים ונגד גולים מהאופוזיציה האיראנית, לצד פעילותה נגד יעדים המזוהים נגד ישראל.

אחד המאפיינים הבולטים בתנופת הטרור הבינלאומי הנוכחית הוא החיבור בין גורמי המודיעין האיראניים לבין גורמים פליליים. משמרות המהפכה של איראן מקיימים קשר שוטף עם כנופיות, קרטלים של סמים וגורמי פשיעה בינלאומיים ומשתמשים בשירותיהם. איראן מנצלת את נכונותם וניסיונם 'המקצועי' של הגורמים הפליליים בהתנקשויות עבור בצע כסף, באסוף מידע מבצעי, בהברחת אנשים וציוד לפני ואחרי ביצוע המשימה. הסתמכות על גורמים אלה מאפשרת לטהראן הכחשה והסוואת פעילות הטרור כפעילות פלילית גרידא. כך, איראן השתמשה בשירותיהם של 'מלאכי הגיהנום' בגרמניה בניסיונות פיגוע נגד מוסדות של הקהילה היהודית בערים שונות במדינה, ובארגון הפשע השבדי 'פוקסטרות' בפיגוע נגד שגרירות ישראל במדינה בינואר 2024.

נוכח העובדה שחלק ניכר מפעולות הטרור האיראניות סוכלו, תנופת הפעילות והיקף השילוב בין פעילות הטרור לפעילות הפשיעה נותרו בשולי עניינם של התקשורת הבינלאומית ומכאן גם של הציבור הרחב והמדינאים. על אף שלאחרונה ניכרת התעוררות-מה במודעות לנושא, עדיין הסכנה לאזרחי מדינות רבות בעולם לא זכתה לסיקור תקשורתי נרחב. לכן גם ולא ננקטו צעדי ענישה חוקיים ודיפלומטים מקומיים ובינלאומיים הנדרשים לבלימתה.

עם זאת, התעוזה האיראנית הגוברת מגבירה מצידה חשש כי איראן תרחיב את מאמציה בתחום הטרור הבינלאומי ככלל וכנגד יעדים ישראלים ויהודיים בפרט, וייתכן שתבחר באפיק פעולה זה כחלק מתגובתה לחיסולו של אסמעיל הנייה באיראן.

משמעויות לישראל

לנוכח הריסון שהנהגת איראן גזרה על עצמה, לפחות זמנית, אשר לביצוע התגובה הקשה שהבטיחה אחרי חיסול הנייה, ייתכן שתעדיף לבחור בערוץ פעולה שמחוץ לזירת העימות הישיר במזרח התיכון. כך תוכל איראן לפגוע באינטרסים המזוהים עם ישראל ולצאת "ידי חובתה", שוב – לפחות זמנית, להעביר לישראל מסר מרתיע ובה בעת להימנע מסנקציות מצד המדינות שבהן תפעל, גם אם תיחשד כאחראית, ומהידרדרות להסלמה מול ישראל ואולי למלחמה אזורית.

על מנת להתמודד עם האתגר, מוצע לישראל:

- **ליזום מערכה דיפלומטית ותקשורתית**, שתחשוף את כלל מאפייני ההתנהלות האיראנית כמדינה סוררת, שמאיימת על הנורמות הבינלאומיות והסדר העולמי, ומבצעת פעילות טרור בהיקף בינלאומי נרחב ביותר. במסגרת זו חשוב להבהיר את אינטרסים המשותפים הנרחבים לכלל המדינות שנפגעו עד כה, בחמש יבשות, ושל אלה העלולות ליפול קרבן. אפשר שהחשיפה התקשורתית תוביל לשינוי בנכונותן של מדינות, אשר עד כה לא ראו עצמן מאוימות על ידי פעילות איראן בתחומים כמו פיתוח הנשק הגרעיני או תמיכתה בצבאות הטרור במזרח התיכון, להקדיש תשומת לב ולהקצות משאבים למערכה דיפלומטית, כלכלית וביטחונית משותפת עם ישראל על מנת לבלום את ייבוא הטרור הבינלאומי לשטחן.
- **להוביל מאמץ בינלאומי לכלול את כוח קודס ברשימת ארגוני הטרור של מדינות שונות**, ביניהן בריטניה ומדינות האיחוד האירופי, ולסייע כך לארצות הברית ולקנדה, שכבר עשו זאת. על כוח קודס כבר מוטלות סנקציות נרחבות, ובכל זאת, להכנסתו לרשימת ארגוני הטרור יהיו השלכות מעשיות: החברות והתמיכה בו ייחשבו עבירה פלילית, ולכן אפשר שתצטמצם התמיכה בו, לפחות בגלוי, והוא יתקשה לפעול. שנית, הכללת הארגון ברשימה תרחיב את האמצעים והסמכויות העומדים לרשות גורמי האכיפה והביטחון, אלה האמורים לסייע בסיכול פיגועים כבר בשלבים מוקדמים של ההתארגנות לביצועם. על כן, מומלץ לשתף מידע על מעורבות משמרות המהפכה בפיגועים כדי לגייס תמיכה משפטית למאבק.
- על רקע המעורבות הגוברת של גורמי פשיעה בפיגועי הטרור האיראני, מוצע **לידע ולערב בפעילות הסיכול והאכיפה נגד יוזמות הטרור של איראן גם**

גורמי אכיפת חוק משטרתיים. זאת, כמובן לצד המשך שיתופי הפעולה, המוצלחים עד כה, עם ארגוני ביון וסיכול בינלאומיים.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט